

**Open brief aan de Voorzitter en de leden van de Raad van Bestuur van
Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen, Vrije Universiteit Brussel**

Betreft: Verzoek tot heroverweging van het Doctor Honoris Causa voor mevrouw Francesca Albanese, gepland op 2 april 2026

Geachte Voorzitters,
Geachte leden van de Raden van Bestuur,

Recent werd aangekondigd dat de UGent, de Universiteit Antwerpen en de Vrije Universiteit Brussel op 2 april 2026 gezamenlijk een eredoctoraat zullen uitreiken aan mevrouw Francesca Albanese, Speciaal Rapporteur van de Verenigde Naties voor de mensenrechtensituatie in de bezette Palestijnse gebieden. Wij verzoeken u plechtig deze beslissing te heroverwegen op basis van publiek beschikbare elementen. Het toekennen van deze DHC kan voor uw universiteiten een ernstig probleem vormen met betrekking tot hun institutionele waardigheid, deontologie en de coherentie met het academisch engagement tegen antisemitisme en haatdragende retoriek.

1) Gebruik van antisemitische stereotypen en een complot retorisch register

Tot op heden heeft mevrouw Albanese zich onderscheiden door een reeks publieke standpunten die herhaaldelijk aansluiten bij een repertoire van min of meer verholde antisemitische stereotypen. Zo schreef zij in juli 2014 op Facebook dat *“Amerika wordt gedomineerd door de Joodse lobby en Europeanen door het schuldgevoel over de Shoah”*. In 2015 beweerde zij bovendien dat de CIA en de Mossad achter de aanslagen op Charlie Hebdo zouden zitten. Deze uitspraken behoren onmiskenbaar tot een bekend complotdenkkader: dat van een vermeende occulte macht toegeschreven aan Joden, een historische matrix van zowel klassiek als hedendaags antisemitisme, die politieke analyse vervangt door een verborgen, globale en intentionele causaliteit.

In 2024 overschreed mevrouw Albanese een nieuwe grens door Israël te vergelijken met het Derde Rijk, een extreme analogie die volgens het Belgische recht onder negationisme valt omdat zij neerkomt op een minimalisering van nazimisdaden. Het centrale punt is: deze uitspraken zijn geen genuanceerde kritiek op het beleid van een regering; zij maken gebruik van stereotiepe en beschuldigende schema's die specifiek anti-Joods zijn. De ideologische matrix van mevrouw Albanese sluit aan bij de beruchte *Protocollen van de Wijzen van Sion*.

2) Ernstige ontsporing op 7 februari: het aanwijzen van een “Systeem” en/of Israël als “vijand van de mensheid”

De meest zorgwekkende ontsporing is zeer recent. Zij betreft de totaliserende aanwijzing van één enkele vijand, Israël, of een zogenaamd “systeem” dat voor Israël zou handelen. Tijdens het 17e Al Jazeera Forum in Qatar op 7 februari jl., verklaarde mevrouw Albanese dat *“de Mensheid een gemeenschappelijke vijand had”*.

Of zij Israël viseerde, zoals de algemene logica van haar betoog suggereert, of ze zich achteraf trachtte te verschuilen achter de notie van een “systeem”, doet weinig ter zake. In beide gevallen gaat het om een argumentatiestructuur die typisch is voor antisemitisch complot denken. Het idee van een oligarchisch “systeem” dat “enorme financiële kapitalen, algoritmen en wapens” controleert in naam van Israël, verwijst rechtstreeks naar een anti-Joodse vijandretoriek: die van een transnationale, financiële en technologische macht die in het geheim door Joden zou worden aangestuurd, waarvan de *Protocollen van de Wijzen van Sion* het archetype vormen.

Deze retoriek sluit aan bij hedendaagse neofascistische stromingen die geobsedeerd zijn door figuren zoals Rothschild, Soros, Zuckerberg, Altman, Dassault, enz., die worden voorgesteld als bewijs van een clandestiene Joodse macht. Opmerkelijk is bovendien dat deze uitspraken werden gedaan in Qatar, een staat waarvan de regionale rol (financier van de Moslimbroederschap) en de financiële invloed in Europa ruimschoots gedocumenteerd zijn — wat de obsessieve focus op de Joodse staat des te duidelijker maakt. Nog ernstiger is het gezelschap waarin deze uitspraken werden gedaan: in aanwezigheid van Khaled Mechaal, politiek leider van een beweging verantwoordelijk voor de grootste massamoord op Joden sinds de Shoah, en de Iraanse minister van buitenlandse zaken Abbas Araghchi, medeverantwoordelijk voor de recente moord op duizenden Iraniërs. Dit doet ons vraagtekens plaatsen bij het morele kompas en de geestelijke gezondheid van de speciale rapporteur.

3) Een demonologische logica: van politieke kritiek naar een metafysica van het Kwaad

Het probleem is dus niet het bestaan van kritiek op Israël — die is legitiem in een democratie — maar de transformatie ervan in een demonologische aanwijzing: één enkel object, de Joodse staat, die wordt voorgesteld als de bron van globale onrechtvaardigheid, de oorsprong van wereldwijde corruptie en de kern van een universele bedreiging. Deze discursieve operatie heeft een duidelijke genealogie: totalisering (één schuldige), essentialisering (een schuldige “van nature”), en eschatologisering (verlossing komt pas met zijn verdwijning). Dit doet denken aan retoriek uit het interbellum en de bezetting, waarin “de Jood” werd geconstrueerd als universeel corrumperend principe. Een dergelijk discours is op zijn minst fascistoïde en wordt potentieel genocidaal zodra men suggereert dat de mensheid slechts kan worden gered door de uitwissing van het aangewezen object.

4) Institutionele kritiek binnen de Verenigde Naties zelf

Het is belangrijk te benadrukken dat de kritiek op mevrouw Albanese niet enkel afkomstig is van haar gebruikelijke tegenstanders, maar ook van westerse diplomatieën die expliciet verwijzen naar de gedragsnormen die gelden voor een VN-mandaat. Op 28 oktober 2025 verklaarde Maurizio Massari, permanent vertegenwoordiger van Italië bij de VN, dat haar rapport “*elke geloofwaardigheid en onpartijdigheid miste*” en dat het haar mandaat overschreed. Andere regeringen, waaronder Frankrijk en Nederland, sloten zich hierbij aan. Op 26 maart 2025 herinnerde de Nederlandse regering eraan dat “*verschillende van haar uitspraken op sociale media strijdig zijn met de gedragscode*” en dat zij haar mogelijke verlenging niet steunde. Meerdere Europese staten — Oostenrijk, Duitsland, Frankrijk, Tsjechië en Italië — vragen inmiddels haar ontslag. De secretaris-generaal van de Verenigde Naties, bij monde van zijn woordvoerder, distantieerde zich vorige week van de uitspraken van de speciaal rapporteur. Deze diplomatieke, institutionele en doctrine waarschuwingen vormen een coherent geheel: het gaat niet om een tijdelijke polemiek, maar om een normatieve kwestie die raakt aan de geloofwaardigheid van het VN-systeem en de ethiek van het publieke woord wanneer dat internationale autoriteit draagt.

5) Een eredoctoraat is geen eenvoudig hoffelijkheidsgebaar

Een eredoctoraat is geen louter gebaar van gastvrijheid: het verleent een stempel van voorbeeldigheid en verbindt symbolisch de morele verantwoordelijkheid van de instelling die het toekent. Door een persoon te eren van wie meerdere publieke uitspraken volgens het Belgische recht vallen onder racistische retoriek (essentialisering, cf. Wet-Moureaux 1981) en negationisme (minimalisering, cf. antinegationismewet 1995), kunnen uw universiteiten het risico lopen een denkwijze te legitimeren die gevaarlijk herinnert aan een periode waarin één van deze instellingen faalde in haar opdracht. Uw universiteiten hebben actieve beleidslijnen ontwikkeld tegen racisme en discriminatie. Het eren van een persoon die het enige Joodse land ter wereld stigmatiseert en zelfs aanwijst als “*vijand van de mensheid*” kan uw instellingen blootstellen aan de terechte kritiek dat zij discursieve mechanismen normaliseren die, toegepast op andere minderheden, onmiddellijk als onverenigbaar met academische ethiek zouden worden beschouwd.

Sta ons tenslotte toe te duiden op welke wijze mevrouw Albanese in tegenspraak handelt met de waarden die uw instellingen verdedigen. Naar aanleiding van de vernielingen die op 23 november 2025 werden aangericht tegen de krant *La Stampa* door pro-Palestijnse activisten — een aanval die in Italië breed werd veroordeeld — heeft mevrouw Albanese, hoewel zij verklaarde het geweld af te keuren, uitspraken gedaan die neerkwamen op een herinterpretatie van deze agressie als een soort waarschuwing aan de pers, die volgens haar moest “terugkeren naar haar rol” en “de feiten opnieuw centraal stellen in haar berichtgeving”. Wij citeren haar: “*Albanese: ‘Ik veroordeel het geweld dat tegen La Stampa is gepleegd, maar ik veroordeel ook u, de journalisten.’*” Een dergelijke voorstelling, die een daad van zuiver vandalisme omvormt tot een politiek nuttig signaal, is onwaardig voor een vertegenwoordiger van de Verenigde Naties. Zij verlegt de morele verantwoordelijkheid van de daders naar de bedreigde journalisten en ondermijnt daarmee een fundamenteel principe van democratische samenlevingen: de persvrijheid.

Concluderend verzoeken wij u:

- de procedure voor de uitreiking van het eredoctoraat op te schorten;
- een onafhankelijke evaluatie te laten uitvoeren (academische ethiek, recht, focus op antisemitische retoriek) over de verenigbaarheid van deze standpunten met uw universitaire waarden;
- van mevrouw Albanese een duidelijke verwerping te eisen van anti-Joodse complottheorieën en van elke metafysische aanwijzing van een collectieve vijand.

Onze aanpak wil een essentiële grens in herinnering brengen: kritiek op beleid rechtvaardigt nooit het aanwijzen van de enige Joodse staat ter wereld als principe van het Kwaad of als “*vijand van de mensheid*”. Het gaat niet over het debat Israël/Palestina te verbieden, noch kritiek op een regering te verwerpen. Het lijkt ons evident dat het toekennen van een Doctor Honoris Causa aan een publieke stem die dergelijk vocabulaire hanteert, morele en symbolische schade aan uw universiteiten kan berokkenen.

Met respectvolle groeten,

Joël Kotek, voorzitter **en Richard Laub, Viviane Teitelbaum, Marina Blitz en Doubi Ajami**, leden van de Raad van Bestuur,